

ΤΟ ΑΛΦΑΒΗΤΑΡΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Πολύς λόγος έγινε για το βιβλίο της ζωής (το πρώτο σχέδιο του ανθρώπινου βιβλίου της ζωής). Θα το ονόμαζα περισσότερο αλφαβητάρι της ζωής. Πρόκειται για αποκωδικοποίηση του 90% των γραμμάτων του κώδικα του DNA, ο οποίος περιέχεται στα 23 ζεύγη των ανθρώπινων χρωματοσωμάτων και αντί για ανάγνωση προσπαθούμε να συλλαβίσουμε για να διαβάσουμε (αναγνώσουμε) στη συνέχεια και να τα αναγνωρίσουμε, κατανοήσουμε μετά.

«Άραγε γινώσκεις α αναγινώσκεις;» Ενώπιόν μας έχουμε ένα νέο παιχνίδι σημαίνοντων και σημανομένων. Μιά νέα απόπειρα επικοινωνίας και μεταφοράς μηνυμάτων. Μετά την ηλεκτρονική γραφή με βασικά της στοιχεία το 0 και το 1 και τις διακοπές του ηλεκτρικού ρεύματος ανακαλύπτουμε τη νέα αλφάβητο που φέρνει μ' έναν άλλο τρόπο τα μηνύματά της. Η ρήση ότι «σήμερα μαθαίνουμε τη γλώσσα με την οποία ο Θεός δημιούργησε τη ζωή» (Πρόεδρος Κλίντον, «Η Καθημερινή» 26-6-2000), φέρνει στο μυαλό μας το βιβλικό «τότε είπεν και εγένετο». Η αποκωδικοποίηση θα επιτρέψει την ορθή αντίληψη των μηνυμάτων, την διαπίστωση των οδηγιών χρήσης για την καλή λειτουργία (Φράνσις Κόλινς) ή τη δυνατότητα επαναφοράς επί το ορθόν. Είναι, όμως πολύ μακρυνή ακόμα η αναγγελία ενός συστήματος αυτόματης διόρθωσης.

Οι λίγες σκέψεις που ακολουθούν προσανατολίζουν σε μια στάση, που μπορεί να αποβεί χρήσιμη στις τοποθετήσεις μας ως προς τα πρόσφατα επιτεύγματα της Γενετικής επιστήμης: Κάθε νέα κατάκτηση χαιρετίζεται με ικανοποίηση ως ένα επίτευγμα του ανθρώπου, ιδιαίτερα κάθε τι που φαίνεται να διευκολύνει την επικοινωνία, όπως αυτή η νέα γλώσσα. Αυτός ο νέος κώδικας επικοινωνίας θα οδηγήσει σε μία γνώση που θα έχει ως αποτέλεσμα την καλύτερη εντόπιση των λειτουργικών δυνατοτήτων και δυσκολιών προωθώντας έτσι λύσεις και θεραπείες στο μέλλον. Αρκεί ο άνθρωπος να μη σταθεί αυτόνομα και εξουσιαστικά αλλά μέ διάθεση διακονίας και σωστής σχέσης προς κάτι που δεν έχει την αφετηρία στον ίδιο τον επιστήμονα προϋπάρχει, κι όσο κι αν 'μπορεί να δεχτεί παρεμβάσεις και επεμβάσεις έχει του δικούς του κανόνες που η μελέτη του μας τους αποκαλύπτει και απαιτεί τον σεβασμό τους.

Μας δείχνει ακόμα και τα όρια αυτής της γνώσης και την αβεβαιότητα που προκύπτει στις προσπάθειες οριοθετήσεώς της. Είναι πράγματι μακρύς ο δρόμος έως ότου «αντιληφθούμε, κατανοήσουμε, δηλαδή, πώς περνούμε από ένα γενετικό πρόγραμμα, από την αλληλουχία τεσσάρων τύπων γραμμάτων, στη βιολογική

πραγματικότητα ενός κυττάρου ή ενός ζωντανού οργανισμού, των οποίων πολλές πλευρές εξαρτώνται από ένα απρόβλεπτο περιβάλλον» («Το Βήμα», Νέες Εποχές, 4-6-2000, σ.16). «Τα γονίδια, όπως υποστηρίζει ο Alex Kahn, δεν καθορίζουν τον άνθρωπο». Η γνώση των ορίων είναι σωτήρια γιατί βοηθάει τον άνθρωπο να διακρίνει μεταξύ επιθυμίας και πραγματικότητας, γνώσεως και ψευδούς γνώσεως.

Όπως έχουμε τονίσει και άλλοτε, μόνο όταν η γνώση προσανατολίζει τον άνθρωπο στην ψευδαίσθηση της αυτάρκειας και της αυτονομίας γίνεται επικίνδυνη γι' αυτόν, εγκυμονεί καταστροφές και τιμωρίες... Γνώση, όμως, ορθά ιεραρχημένη βρίσκεται μέσα στη γραμμή που η βουλή του Θεού χάραξε για την άσκηση των δυνατοτήτων του ανθρώπου.

Στις νέες προοπτικές που ανοίγονται ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει και πάλι η σχέση της γνώσης με την πίστη. Αντιπαράτίθενται ή συνιστούν δύο σύνολα, δύο μεγέθη αλληλοσυμπληρούμενα, γονιμοποιούν η μία την άλλη και αλληλοπεριχωρούνται, χωρίς να είναι αναγκαίο και να τις ιεραρχούμε, βάζοντας τη μία πάνω στην άλλη; Εδώ είναι αναγκαίο να ξεκαθαρίσουμε ως ποιο βαθμό και με ποιο τρόπο θα δεχόμαστε από τη μία την «επιστημονική» αλήθεια που εμφανίζεται και σήμερα ακόμα με μεταφυσική χροιά, με την αξίωση ότι η γνώση ανταποκρίνεται στην αντικειμενική κατάσταση πραγμάτων, και την αλήθεια ή τις αλήθειες της πίστεως, που είναι άλλης τάξεως από την άλλη.

Είναι υποχρεωμένος ο ένας να λάβει υπ' όψη του τον άλλο και να κάνει χώρο και για τον όλως Άλλον που είναι εντός, εκτός και επί τα αυτά... Μία τέτοιου τύπου περι-χώρηση αναγκάζει σε μία συν-χώρηση, κοινή πορεία, δηλαδή, αλλά και επιτρέπει στον άλλο να μπει μέσα, να μείνει και να συνεργαστεί. Δεν λειτουργεί ερήμην του άλλου ούτε ζει βίο παράλληλο.

Μ' αυτόν τον τρόπο θα επιτευχθεί μία πλήρης, ισότιμη, υπεύθυνη και συνεπής συνεργασία μεταξύ εκπροσώπων των επιστημών εκείνων που εμπλέκονται στην επιχείρηση αυτή, η οποία με κατανόηση θα βοηθήσει και θετικά για την επίτευξη των καλύτερων λύσεων αλλά και την αποφυγή αρνητικών επιπτώσεων, δυσκολιών και τελικά κινδύνων που εγκυμονούνται από αυτόνομες, αυθαίρετες και εξουσιαστικές διαδικασίες διαχείρισης της γνώσης.